

VENSTRE
Folk først.

Best for barna.

Venstres skole- og
barnehagepolitikk

Dette er Venstres tiltak for å forbedre **barnehagen, grunnskolen og videregående opplæring**. Her foreslår vi tiltak for hver enkelt del av utdanningsløpet, samtidig er **dyktige fagfolk, tidlig innsats og økt motivasjon** gjennomgående tema for hele skole- og barnehagepolitikken.

Barnehage

Alle barn har nå rett til barnehage, men innholdet i barnehagen har ikke fått det løftet som starten på livet fortjener. Venstre vil ha et godt pedagogisk og sosialt tilbud for barna der barna lærer gjennom lek og får den oppfølgingen de trenger.

Dyktige fagfolk

Barna har for få kvalifiserte voksne som veileder dem i løpet av dagen. Venstre vil ha faglærte voksne som har tid, ressurser og kompetanser til å se barna. Derfor vil Venstre

- ✓ rekruttere flere barnehagelærere
- ✓ etablere et særskilt videreutdanningsløft for pedagogiske ledere som er ansatt på dispensasjon fra kravet om pedagogisk utdanning
- ✓ styrke barnehagelærerutdanningen
- ✓ legge til rette for at barnehagelærere skal kunne ta mastergrad
- ✓ kreve at ansatte i barnehagen behersker norsk språk skriftlig og muntlig
- ✓ videreutdanne ufaglærte, slik at de får fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere

Det er en særlig utfordring å rekruttere menn til barnehageyrket. Det er viktig for barna at de får møte voksne av begge kjønn i barnehagen. I et likestillingsperspektiv er det også viktig at barn og samfunnet ser at kvinner og menn begge har et omsorgsansvar for barna. Derfor vil Venstre:

- ✓ styrke rekrutteringen av menn til barnehageutdanning gjennom målrettede kampanjer
- ✓ belønne barnehager som i særskilt grad lykkes med å rekruttere menn og sikre likestilte arbeidsplasser
- ✓ drive målrettet videreutdanning av ufaglærte menn som arbeider i barnehagen
- ✓ legge til rette for at menn i barnehagen kan arbeide med andre mannlige kolleger, for å forebygge at menn søker seg bort fra yrket sitt

Barnehagelærere er ofte både pedagogiske og administrative ledere. Venstre ønsker å utvikle barnehagelærerne til å bli trygge på sin egen lederrolle. Derfor vil Venstre

- ✓ legge vekt på utøvende ledelse i barnehagelærerutdanningen
- ✓ tilby videreutdanning i ledelse og administrasjon for barnehagelærere

Tidlig innsats

Mange barn som i dag ikke er i barnehage vil ha glede av og godt utbytte av tilbudet. For Venstre er det et mål at alle barn skal ha like muligheter uavhengig av familiebakgrunn. Derfor vil Venstre

- ✓ gi gratis kjernetid i barnehagen for 4-5 åringer til foreldre med lav inntekt, og på sikt utvide til alle barn av foreldre med lav inntekt
- ✓ gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på linje med andre barn
- ✓ innføre inntektsdifferensiert foreldrebetaling i barnehagen
- ✓ utvide retten til barnehageplass, slik at retten til barnehageplass gjelder for barn som fyller ett år senest innen utgangen av desember det året det søkes om barnehageplass
- ✓ fjerne kontantstøtten og erstatte den med ventestøtte for de som venter på barnehageplass
- ✓ åpne for utvidede åpningstider i barnehagene, men ha en maksimaltid for oppholdstid i barnehagen, slik at foreldre som arbeider turnus o.l. kan ha barnehageplass

For ofte går det for lang tid før barn med faglige og sosiale utfordringer får den hjelpen de trenger. Venstre ønsker å ta tak i utfordringene tidlig. Derfor vil Venstre

- ✓ gjennomgå regelverket for taushetsplikt med sikte på at barnevern, helsesektoren og barnehagene bedre kan samarbeide for å finne gode løsninger for barna
- ✓ øke rekrutteringen av vernepleiere, barnevernspedagoger og barne- og ungdomsarbeidere som ansatte i barnehagene
- ✓ sørge for at de som jobber i barnehagen har kompetanse på å håndtere mobbing
- ✓ at barnehagene skal ha et aktivt forhold til språkstimulering

Økt motivasjon

Barnehagen er en arena der man lærer gjennom lek og sosialt samspill. Venstre vil legge vekt på at barna får en opplæring der de utvikler seg gjennom å være med andre barn og bli veiledet godt av voksne. Lek er det sentrale i barn sin utvikling, og må være det primære også i aktiviteter der opplæring er målet

Derfor vil Venstre

- ✓ ha et mangfold av barnehager, som for eksempel friluftsbarnhager, musikkbarnehager, idrettsbarnehager
- ✓ ha gode og varierte utearealer og gi tilskudd til innkjøp av nytt utstyr til barnehagene

Grunnskolen

Venstre ønsker en skole for kunnskap og like muligheter. En liberal skolepolitikk legger til grunn at ingen elever er like, samtidig som vi har ambisjoner for hver eneste elev. Vi vil gi skolene stor frihet til å legge til rette undervisningen slik at alle elever får den samme muligheten til å utnytte sine evner uavhengig av bosted og sosial og kulturell bakgrunn. For Venstre er det viktig at elevene gjennom skolen skal få et mangfold av kunnskap og ferdigheter, og ha muligheten til å oppleve mestring. Derfor må alle fag tillegges vekt.

Dyktige fagfolk

Med dagens rekruttering vil vi mangle 23 000 lærere i 2020. Vi vet samtidig at 30 000 med lærerutdanning ikke underviser i skolen og det er 9 000 ufaglærte som underviser i norsk skole. Halvparten av disse har bare videregående opplæring eller lavere kompetanse. Venstre vil at alle barn skal ha lærere som er kvalifisert til å undervise dem. Derfor vil Venstre

- ✓ gjennomføre et eget videreutdanningsløft slik at alle som underviser i skolen i dag får formell faglig og pedagogisk kompetanse
- ✓ sørge for at vi får på plass et system for systematisk etter- og videreutdanning av lærere
- ✓ rekruttere flere lærere fra andre yrker, bl.a. gjennom å opprette lærer 2-stillinger i samarbeid med næringslivet og offentlig sektor
- ✓ få på plass gode seniortiltak, slik at det blir attraktivt å bli værende i læreryrket.
- ✓ få flere yrkesgrupper inn i skolen, for å gi lærerne tid til sine kjerneoppgaver.
- ✓ kutte skolebyråkratiet med 25 %
- ✓ rydde opp i skolebyråkratiet og redusere detaljstyringen, ved å gå gjennom alle forskrifter, lovendringer og rundskriv sentralt, samt alt lokalt og regionalt skolebyråkrati
- ✓ gjennomgå læreplanene for å unngå stofftrengselen i fag og fremme arbeid med grunnleggende ferdigheter og dybdelæring
- ✓ prioritere etter- og videreutdanning i fag der det er lav andel med formell kompetanse i kommunen
- ✓ etablere en stipendordning for andre yrkesgrupper som ønsker å omskoleres til lærer

Venstre vil sørge for at det er gode karriereveier som lærer. Derfor vil Venstre innføre nye lærerstillinger der det kan bli avsatt tid til

- ✓ å være mentor for nyutdannede lærere
- ✓ hospitere på andre skoler for å observere andres praksis
- ✓ eget forsknings- og utviklingsarbeid faglig, didaktisk og pedagogisk
- ✓ å få erfaring fra andre skoletrinn enn de man underviser på til vanlig
- ✓ arbeid knyttet til vurdering og sensoroppdrag
- ✓ etter- og videreutdanning

Tidlig innsats

Norge bruker mesteparten av de spesialpedagogiske ressursene sent i skoleløpet i stedet for å fange opp utfordringene tidlig. Venstre vil endre den spesialpedagogiske oppfølgingen slik at tiltak iverksettes tidlig, og følges opp på en god faglig måte. Derfor vil Venstre

- ✓ ha logoped, spesialpedagogisk og psykologisk kompetanse tilgjengelig på hver enkelt skole
- ✓ at spesialpedagogisk undervisning gis av pedagoger, ikke av ufaglærte assistenter
- ✓ øke antall helsesøster-, miljøterapeut- og vernepleierstillinger slik at det er sosialfaglig personale tilstede som kan hjelpe de som trenger det
- ✓ bruke «tidlig innsats»-midlene i skolen til at enkeltelever som trenger det får ekstra oppfølging
- ✓ gjennomgå regelverket for taushetsplikt slik at barnehage, barnevern, helsevesen og skole kan samarbeide bedre for å gi et godt tilbud til enkeltbarn

De foresatte har et stort ansvar for å legge til rette for barnas sosiale og faglige utvikling. Venstre vil styrke samarbeidet mellom skolen og hjemmet. Derfor vil Venstre

- ✓ gi opplæring til foresatte i hvordan de kan følge opp skolearbeidet og skolehverdagen på en god måte
- ✓ bruke ressurser på å oppsøke foresatte som ikke møter på foreldremøter eller elevsamtaler

Norske barn er for lite fysisk aktive, noe som er negativt både for folkehelsen og for egen læring. Venstre vil legge til rette for at barna kan være mer fysisk aktive i løpet av skoledagen. Derfor vil Venstre

- ✓ fremme fysisk aktivitet blant barn og unge, gjennom å legge til rette for undervisning utendørs
- ✓ legge til rette med varierte skolegårder som motiverer til fysisk aktivitet
- ✓ legge til rette for at det er trygge skoleveger, slik at flest mulig barn kan gå og sykle til og fra skolen

Økt motivasjon

Motivasjonen synker kraftig i løpet av skoleløpet. Det er en stor utfordring at de faglige utfordringene øker mens motivasjonen synker. Venstre ønsker at alle elever skal kjenne glede over egen mestring gjennom hele skoleløpet. Derfor vil Venstre

- ✓ gi skolene mulighet til å opprette egne valgfag etter hva lærerne har kompetanse i og elevene ønsker å få undervisning i
- ✓ beholde karakterer i valgfag
- ✓ vurdere å endre kroppsøvningsfaget, slik at det er mer fokusert på bevegelse/helse enn på idrett/konkurranse, slik at flere deltar aktivt i faget
- ✓ innføre forsøksordning med «X Class» etter 10. trinn der man kan forbedre karakterer fra ungdomsskolen samtidig som en motiveres til senere yrkesliv

- ✓ at lekser kan være et pedagogisk virkemiddel, den enkelte skole eller lærer kan velge
- ✓ at leksene må ha et pedagogisk poeng og må være tilpasset den enkelte eleven
- ✓ støtte skolebasert kompetanseutvikling som legger opp til å utvikle en mer variert og motiverende pedagogisk praksis

Det er en utfordring å sørge for at hver enkelt elev får en opplæring som er tilpasset dem. Venstre vil at opplæringen skal være tilpasset den enkelte elev. Derfor vil Venstre

- ✓ legge til rette for at det blir mulig for flere å ta fag i videregående opplæring mens man går på ungdomsskolen
- ✓ etablere samarbeid mellom fylkeskommunen og høgskolen/universitetet om muligheten til å ta enkeltfag i høyere utdanning
- ✓ sørge for at spesialpedagoger og lærere har tid i stillingene sine til å følge opp hver enkelt elev

Gode skoler kjennetegnes ofte med dyktig skoleledelse. Venstre ønsker at alle skoler skal ha dyktige ledere som løfter elevene og lærerne. Derfor vil Venstre

- ✓ at alle rektorer skal ha utdanning i skoleledelse
- ✓ at det utvikles tydelige planer for utvikling av skolen i kommunen

Kommunestyret og fylkesting er skoleeiere. Venstre vil at politikerne skal ta ansvar for utviklingen av skolen. Derfor vil Venstre

- ✓ ha en årlig generaldebatt i kommunestyret/ fylkestinget
- ✓ beholde forhandlingsansvaret i KS
- ✓ arrangere dialogmøter mellom politikere, elevråd, tillitsvalgte og skoleledelse
- ✓ at skoleeiere skal være varsomme med å pålegge egne kartlegginger i tillegg til de som er bestemt nasjonalt

SFO og ferietilbud

Stadig flere barn er i skolen hele dagen, gjennom at de har plass i skolefritidsordning (aktivitetsskole). Venstre ønsker at barna skal ha en helhetlig skoledag tilpasset deres behov. Venstre vil

- ✓ at det skal være pedagogisk personale tilstede til enhver tid i skolefritidsordningen
- ✓ at det legges til rette for fysisk aktivitet, gjerne utendørs, i SFO
- ✓ at det etableres en faglig rammeplan for SFO.
- ✓ legge til rette for samarbeid med kulturskole, idrett, korps og frivillige organisasjoner i SFO
- ✓ utvikle ferietilbud med sosial og faglig profil

Bedre overgang mellom trinn

Mange barn sliter å følge med både faglig og sosialt i overgangen mellom trinnene. Venstre ønsker å skape overganger som gir elevene bedre oppfølging, og gjør skolene bedre forberedt til å ta mot elevene. Derfor vil Venstre

- ✓ styrke samarbeidet om enkeltbarn mellom barnehage, SFO, skoler, PPT, barnevernet, skolehelsetjenesten
- ✓ flytte de nasjonale prøvene fra 8. trinn til 7. trinn for å få en kartlegging av avsluttet kompetanse i barneskolen, men sikre at resultatene blir tilgjengelig for ungdomsskolen
- ✓ være mer bevisste på overgangen mellom 4. og 5. trinn, gjennom å bl.a. bruke ressursene til leksehjelp ved denne overgangen
- ✓ sørge for at leksehjelpen blir gitt der det er størst behov, og at de som gir hjelpen skal være pedagoger
- ✓ gi elever som i 8. og 9. trinn får karakteren 2 eller lavere, i ett eller flere fag, mulighet til sommerkurs i faget de sliter i for å forbedre kunnskaper og ferdigheter
- ✓ åpne for muligheten til å ta opp fag fra ungdomsskolen for å forbedre karakterer for å komme inn på ønsket utdanningsprogram i videregående opplæring
- ✓ at skolene i samarbeid med foreldreutvalgene har fokus på overgangene mellom trinn

Skolebibliotek

Lesing er en svært viktig grunnleggende ferdighet. Vi ser at de som faller fra ofte har lav kompetanse i lesing. Det gjelder særlig mange gutter. Venstre ønsker at barn skal få høy lesekompetanse gjennom god veiledning og leseglede. Skolebiblioteket må være en sentral arena for dette. Skolebiblioteket har også en viktig rolle i skolens arbeid med digital kompetanse når det gjelder studieteknikk, kildekritikk, litteratursøk og forskningsdesign. Skolebiblioteket er også viktig for studiemiljøet på skolene. Gode skolebibliotek har positiv effekt når det gjelder å styrke studiemiljøet. Derfor vil Venstre

- ✓ styrke innkjøpet av ny barne- og ungdomslitteratur til skolebibliotekene i kommunen
- ✓ sørge for at det er god tilgang på litteratur som både gutter og jenter ønsker å lese
- ✓ ha et tett samarbeid mellom folkebibliotek, skolebibliotek og skole, som gjør at skolene kan holde seg oppdatert på ny litteratur og at skolen blir en viktig arena for formidling av både fag- og skjønnlitteratur
- ✓ bruke bibliotek og skolebibliotek som arena for leksehjelp gjennom hele skoleløpet i samarbeid mellom skolene, biblioteket og frivillige organisasjoner
- ✓ styrke skolebibliotekets rolle i opplæringen i informasjonskompetanse og når det gjelder opplæring i studieteknikk, kildekritikk, litteratursøk og forskningsdesign.
- ✓ styrke skolebiblioteket som miljøskapende faktor i skolen
- ✓ ha en utdannet skolebibliotekar på alle skolebibliotek

Veiledning

Barn og unge trenger god og kvalifisert veiledning til fremtidens yrkes- og utdanningsvalg. Venstre vil ha utdannede karriereveiledere. Derfor vil Venstre

- ✓ innføre en egen profesjonsutdanning i karriereveiledning
- ✓ etablere en statlig karriereveiledningstjeneste på Internett.
- ✓ etablere en ordning der karriereveiledere kan hospitere i arbeidsliv, næringsliv og i andre skoleslag enn de selv arbeider i.

Mange elever har behov for faglig veiledning utenom undervisningssituasjonen. Venstre er opptatt av å legge til rette for læring. Derfor vil Venstre

- ✓ sette av tid til at enkeltlærere kan gi veiledning til elevene i ulike fag og problemstillinger

Digitale verktøy og digital kompetanse

Den største utfordringen som norsk skole står overfor de neste årene er hvordan bruke digitale verktøy til å bedre kvaliteten på undervisningen, og sikre at alle elevene kan bruke digitale verktøy på en fornuftig og kritisk måte. Brukt på riktig måte kan digitale verktøy forenkle hverdagen for både elever og lærere, og bidra til en mer variert og tilpasset undervisning. Derfor vil Venstre:

- ✓ sikre at alle elever har moderne og oppdaterte digitale verktøy i sin skolehverdag
- ✓ at digitale verktøy skal være et naturlig verktøy i alle deler av utdanningsløpet
- ✓ at kunnskap om bruk av digitale verktøy blir en større del av lærerutdanningen og praktisk-pedagogisk utdanning

Videregående opplæring

Videregående opplæring skal kvalifisere til studie- og arbeidsliv. Venstre er opptatt av at den videregående opplæringen skal være faglig god, og at skolene makter å følge opp elevene på en måte som gjør at flere fullfører utdanningsløpet sitt.

Dyktige fagfolk

Det er en utfordring å rekruttere nok kvalifiserte yrkesfaglærere. Venstre ønsker at Norge skal ha blant de beste yrkesfagutdanningene i verden. Derfor vil Venstre

- ✓ i samarbeid med næringslivet etablere stillinger som er deltid i skolen og deltid i næringslivet, gjerne også som mentor for lærlinger
- ✓ i yrker der det er særlig vanskelig å rekruttere yrkesfaglærere vil fylkeskommunen tilby stipend for de som tar videreutdanning til faglærer
- ✓ gi bedre utdanning og veiledning til de som er mentorer/ veiledere for kandidatene i bedrift
- ✓ øke muligheten for etter- og videreutdanning for lærere i videregående opplæring

Se flere lærertiltak, som gjelder hele løpet, i kapittelet om grunnskolen.

Tidlig innsats

Sosiale og helsemessige årsaker er sammen med lave grunnleggende ferdigheter og dårlige resultater fra ungdomsskolen, hovedgrunnen til frafallet i videregående opplæring. Venstre ønsker at alle skal oppnå grunnkompetanse, generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse. Derfor vil Venstre

- ✓ styrke samarbeidet mellom og tilstedeværelsen av NAV, barnevern, skolehelsetjeneste og PPT i skolen
- ✓ oppheve kravet om at utdanningen må tas i løpet av 5 år, og legge til rette for deltidsløp for de det er naturlig for.
- ✓ gi mulighet til å ta en yrkesfaglig utdanning etter å ha oppnådd generell studiekompetanse
- ✓ ha rask oppfølging av elever med udokumentert fravær
- ✓ legge vekt på tett skole-hjem samarbeid, også i videregående skole
- ✓ arbeide for at færrest mulig elever trenger å bo på hybel under videregående opplæring
- ✓ arbeide for at elever på hybler følges opp sosialt og helsemessig

Økt motivasjon

Utdanningen må bli mer spisset desto høyere opp i utdanningsløpet elevene kommer. Venstre vil legge til rette for valgfrihet i videregående opplæring. Derfor vil Venstre

- ✓ ha fritt skolevalg i videregående opplæring
- ✓ la skolene få frihet til å utvikle egne tilbud, spesialiseringer og temaskoler
- ✓ legge til rette for tett samarbeid mellom videregående skoler, arbeidslivet og høyere utdanning
- ✓ at skolene skal tilby elever studieverksted, med pedagoger elevene kan oppsøke for å få hjelp i ulike fag og problemstillinger

Yrkesutdanningen må føles relevant og føre til arbeid. Venstre ønsker en yrkesopplæring som forbereder elevene på fremtiden. Derfor vil Venstre

- ✓ tilpasse utstyrsstipendene det reelle behovet i hvert utdanningsprogram
- ✓ øke lærlingetilskuddet i fag der det er særlig vanskelig å få lære plasser
- ✓ innføre vekslingsmodell til erstatning fra 2+2-modellen
- ✓ at det skal være mulig å ta påbygg over to år
- ✓ synliggjøre mulighetene fagskolene gir til videreutdanning og kompetanseutvikling etter fullført yrkesopplæring
- ✓ at kommunene og fylkeskommunene skal være flinkere til å ta inn flere lærlinger
- ✓ at det etableres flere møteplasser mellom bedriftene, opplæringskontorene, skolene og arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene